

การศึกษาความฉลาดรู้ด้านการอ่านโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่าน จากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตึก A study of reading literacy through an instructional approach based on reading apprenticeship combined with semantic mapping of grade 8 students at Satuek School

วรรณปกรณ์ คตมรคา^{1*} และ สิรินาถ จงกลกลาง¹

Watthanapakorn Kotmoraka^{1*} and Sirinat Jongkonklang¹

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายก่อนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านการอ่านกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/11 จำนวน 32 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสภาพการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1) ความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความฉลาดรู้ด้านการอ่านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) สภาพการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีการจัดโต๊ะแบบประชุมเพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ต้นแบบที่เลือกมีคุณลักษณะที่เป็นกันเอง เป็นมิตร และมีวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ส่งผลให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นที่เปิดเผยมากขึ้น โดยผู้เรียนกล้าตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

คำสำคัญ: ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน แนวคิดการอ่านจากต้นแบบ แผนภูมิความหมาย สภาพการจัดการเรียนรู้

Abstract

This experimental research aimed to: 1) compare the reading literacy of Grade 8 students before and after instruction based on Reading Apprenticeship Approach combined with Semantic Mapping; 2) compare the post-instruction reading literacy of the students with the 70% criterions; and 3) study the learning management conditions of Grade 8 students under this approach. The sample consisted of 32 Grade 8 students in the second semester of the 2024 academic year at Satuek School, Satuek District, Buriram Province, under the Office of Secondary Educational Service Area Buriram. Participants were selected using cluster random sampling. Research instruments included six

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹ Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

* Corresponding author. E-mail: wattanaa0609@gmail.com

Received: July 6, 2025; Revised: July 21, 2025; Accepted: August 19, 2025

instructional plans based on the Reading Apprenticeship Approach combined with Semantic Mapping (two hours per plan) Data collection tools consisted of a reading literacy assessment and a structured interview form. The data were analyzed using mean, percentage, standard deviation, and t-test.

The research findings revealed that: 1) the students' reading literacy after the instruction was significantly higher than before the instruction at the .05 level; 2) the students' post-instruction reading literacy was significantly higher than the 70% criterion at the .05 level; and 3) the learning management for Grade 8 students based on the reading from role model concept revealed that conference-style table arrangements could promote interaction among learners. The selected role models possessed approachable, friendly characteristics and employed methods that facilitated student success. This resulted in improved student interactions, increased learning enthusiasm, and more open-minded thinking, with students demonstrating greater willingness to ask questions.

Keywords: reading literacy, reading apprenticeship approach, semantic mapping, learning management conditions

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์โลก ทำให้ต้องมีการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) โดยหมวดหมู่ที่ 12 มีเป้าหมายของการพัฒนาคนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคผลิต (National Economic and Social Development Council, 2022) ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาเองได้เต็มศักยภาพ และส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต โดยกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไว้ว่า ให้สามารถจับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน วิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนเรื่องที่อ่าน สาระที่ 1 การอ่าน ตามมาตรฐาน ท1.1 กำหนดให้ผู้เรียนใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน และตามตัวชี้วัดชั้นปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คาดหวังให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะการอ่านในระดับสูงมากยิ่งขึ้น ทั้งการอ่านจับใจความสำคัญ การอธิบายแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน การอ่านเพื่อการวิเคราะห์และจำแนก และการประเมินค่าหรือแนวคิดที่ได้จากการอ่านเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิต (Ministry of Education, 2008) สมรรถนะดังกล่าวเป็นองค์ประกอบของความฉลาดรู้ด้านการอ่าน

ความฉลาดรู้การอ่าน (reading literacy) เป็นความรู้และทักษะที่จะเข้าใจเรื่องราวและสาระของสิ่งที่ได้อ่าน ทั้งจากการอ่านในใจและการอ่านออกเสียง สามารถแปลความ ตีความ ประเมินและวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการส่งสารมาถึงผู้อ่านได้อย่างครบถ้วน สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 1.1 และตัวชี้วัด ม.2/1-8 (Ministry of Education, 2008) ดังนั้น การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านจึงจำเป็นอย่างยิ่ง จากการศึกษาผลคะแนนของ PISA เป็นการประเมินสมรรถนะผู้เรียนตามมาตรฐานสากลโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (organisation for economic co-operation and development หรือ OECD) พบว่า ด้านการอ่าน ผู้เรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 393 คะแนน ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ OECD ที่ 487 คะแนน มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยถึง 94 คะแนน และต่ำกว่าด้านอื่น ๆ เป็นอย่างมาก ผลการประเมินนี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงการศึกษาในประเทศไทยอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะในด้านการอ่านที่ควรมีการฝึกฝนและพัฒนา

ทักษะการอ่านให้กับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งจะทำการทดสอบ PISA อีกครั้งในปีการศึกษา 2568 (Office of the Basic Education Commission, & Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2024)

จากการศึกษาแนวคิดที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่าแนวคิดที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาผู้เรียน คือ แนวคิดการอ่านจากต้นแบบ (reading apprenticeship approach) เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากแนวคิดของทฤษฎีสรณนิยมทางสังคมและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ซึ่งเป็นวิธีการสอนการอ่านที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การอ่านอย่างมีความหมายและมีส่วนร่วม โดยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่พวกเขาอ่านกับประสบการณ์ส่วนตัว วิธีการนี้เน้นการสร้างทักษะการอ่านเชิงวิชาการผ่านการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาความเข้าใจในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับการเป็นแบบอย่าง การสาธิต การแนะนำกลวิธีการอ่าน และใช้การอ่านในการประเมินความสามารถของผู้เรียน และมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถแปลความ ตีความ ประเมินและวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของงานเขียนได้หลากหลายประเภท มีผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อน และสื่อการสอนเป็นต้นแบบในการฝึกปฏิบัติตามในการใช้กลวิธีที่หลากหลาย เช่น 1) การคิดออกเสียง (think aloud) 2) การตั้งคำถามกับตนเอง (self-questioning) 3) การคาดเดา (prediction) 4) การอ่านคร่าว (skimming/scanning) 5) การสรุปความ (summarizing) 6) การหาข้อสรุป (deducing) 7) การอ่านซ้ำ (reread) 8) การขยายความ (elaborating) ซึ่งกลวิธีดังกล่าวช่วยในการทำความเข้าใจใจความสำคัญของบทอ่านได้ทุกประเภท (Mehdian, 2009) นอกจากนี้ แนวทางสำคัญที่จะช่วยสร้างให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้ด้านการอ่าน และการรู้ความหมายของคำเพื่อให้อ่านได้ความได้ คือ แผนภูมิความหมาย (semantic mapping) มีชื่อเรียกหลายชื่อด้วยกัน ได้แก่ semantic webbing, story maps, sematic networking หรือ plot maps (Heimlich, & Pittleman, 1986) แผนภูมิความหมาย (semantic mapping) เป็นการแสดงการจัดความคิดหลักและความคิดรองที่เขียนให้มีความเกี่ยวข้องกัน (Sinatra, Stahl-Gemake, & Morgan, 1986) เป็นวิธีการทางการศึกษาที่ใช้ในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดหรือคำต่าง ๆ โดยใช้แผนภูมิหรือแผนภาพ แนวคิดนี้เกี่ยวข้องกับการทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงและสร้างความเข้าใจในเนื้อหาผ่านการจัดโครงสร้างข้อมูลอย่างมีระบบ ซึ่งช่วยในการจำและทำความเข้าใจข้อมูลอย่างลึกซึ้ง

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่าน เป็นการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียน บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายก่อนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย มาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนให้สูงขึ้น และเพื่อพัฒนาผลคะแนนของ PISA ให้สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยมีความสามารถแข่งขันในสังคมโลกต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการอ่านจากต้นแบบ (reading apprenticeship approach)

การอ่านจากต้นแบบ (reading apprenticeship) คือ กระบวนการที่ต้นแบบทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้ผู้เรียนในทักษะการอ่าน โดยเน้นการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทำความเข้าใจข้อความที่ซับซ้อน แนวทางนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผ่านการตระหนักรู้ในกระบวนการคิด (metacognitive awareness) การเรียนรู้ร่วมกัน (social learning) และการฝึกฝนทักษะ (cognitive apprenticeship) โดยได้ให้ความสำคัญกับการใช้บทเรียนที่เน้นเนื้อหาที่ซับซ้อนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านอย่างลึกซึ้ง (Schoenbach, Greenleaf, & Murphy, 2012)

การจัดการเรียนการสอนการอ่านจากต้นแบบมี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นการกระตุ้นความรู้เดิมและฝึกอ่านตามต้นแบบ 1.1) ผู้สอน/ผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้พื้นฐานประเภทของบทอ่าน 1.2) ต้นแบบเสนอและสาธิตการใช้กลวิธีการอ่าน 1.3) ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านตามต้นแบบ 2) ขั้นการวิเคราะห์โครงสร้างบทอ่าน 2.1) ผู้เรียนระบุความรู้เดิมที่สัมพันธ์กับโครงสร้างบทอ่าน 2.2) ผู้เรียนอ่านบทอ่านโดยเลือกใช้กลวิธีการอ่านที่ได้เรียนรู้จากต้นแบบ 2.3) ผู้เรียนกำหนดคำสำคัญจากบทอ่านและเชื่อมโยง 3) ขั้นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ 3.1) การเขียนบันทึกการอ่านจากผังความสัมพันธ์ฯ เพื่อสรุปสาระสำคัญ 3.2) ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันตรวจสอบและเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทอ่านเพิ่มเติม 4) ขั้นการมีปฏิสัมพันธ์ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้และวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่อ่าน (Setthaphong, & Ekwanang, 2019) ผู้วิจัยได้ปรับประยุกต์ใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบโดยปรับจาก 4 ขั้นตอน เพิ่มขึ้นที่ 1 การสร้างต้นแบบ เป็น 5 ขั้นตอน เนื่องจากต้นแบบหรือ modeling เป็นสิ่งสำคัญในแนวคิดการอ่านจากต้นแบบ ดังนั้นขั้นตอนการสร้างต้นแบบจำเป็นต้องมีเกณฑ์การคัดเลือกตามความเหมาะสมของบทอ่าน และจำเป็นที่จะต้องกำหนดเป็นขั้นตอนแรกก่อนที่จะนำไปสู่ขั้นอื่น ๆ โดย ขั้นที่ 1 สร้างต้นแบบ การสร้างต้นแบบ ได้แก่ ผู้สอน เพื่อน และผู้เชี่ยวชาญ โดยต้นแบบที่เป็นเพื่อนและผู้เชี่ยวชาญ จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดต้นแบบและเกณฑ์การคัดเลือกต้นแบบ ซึ่งต้นแบบที่เป็นเพื่อนหรือผู้เรียนผู้สอนจะคัดเลือกมาจากการสังเกตผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ผู้สอนพิจารณาว่าผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาหรือไม่ และมีวิธีการแก้ปัญหการอ่านอย่างไร (Mehdian, 2009) จากนั้นผู้สอนเลือกผู้เรียนที่ใช้กลวิธีที่มีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์บทอ่านได้ครบทุกประเด็น มาเป็นต้นแบบในการฝึกอ่านรอบที่ 2 และผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกมาจากผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับงานเขียนนั้น ๆ เช่น นักเขียน นักวิจารณ์ นักวิจัย มาอธิบายและสาธิตวิธีการใช้กลวิธีการอ่านให้แก่ผู้เรียน

แผนภูมิความหมาย (semantic mapping)

แผนภูมิความหมายเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการสอนภาษาไทย โดยเน้นที่การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคำศัพท์หรือแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อหรือเนื้อหาที่เรียน การใช้แผนภูมิความหมายช่วยให้ผู้เรียนภาษาไทยสามารถเข้าใจบริบทและความหมายของคำได้ดีขึ้น ผ่านการเชื่อมโยงแนวคิดที่มองเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมและแผนภูมิความหมายยังถูกใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างของภาษาและคำศัพท์อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Kaewkangwan, 2002)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกนำแผนภูมิความหมาย 6 ประเภท ซึ่งได้แก่ 1) แผนภูมิคลัสเตอร์ (cluster map) เพื่อใช้จำแนกหมวดหมู่สำหรับบทความที่มีการแยกประเภทหรือยกตัวอย่าง 2) แผนภูมิใยแมงมุม (spider map) เพื่อใช้กับบทความที่มีแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับหัวข้อหลัก 3) แผนภูมิผังความคิด (concept map) เพื่อใช้กับบทความที่มี

แนวคิดหลักกับแนวคิดย่อย โดยแนวคิดย่อยบางแนวคิดอาจเชื่อมโยงกันเหมาะสมกับบทความที่ต้องวิเคราะห์ในเชิงลึก 4) แผนภูมิก้างปลา (fishbone map) ใช้กับบทความที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลลัพธ์ที่ซับซ้อน 5) แผนภูมิ series of events chain ใช้กับบทความที่แสดงลำดับของเหตุการณ์ตามลำดับขั้นหรือขั้นตอน ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงกระบวนการที่เกิดขึ้นทีละขั้นตอน 6) แผนภูมิความหมายประเภทเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือน (comparative and contrastive map) (Strangman et al., 2004) และเนื่องจากรูปแบบแผนภูมิความหมายมีหลายรูปแบบ ผู้เรียนจะต้องสามารถจำแนกประเภทของแผนภูมิความหมายและบทอ่านให้สอดคล้องกัน ดังนั้นผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์ประเภทของข้อความในบทอ่าน หรือโครงสร้างของบทอ่านได้ก่อนว่าเป็นประเภทใด เช่น ข้อความเชิงบรรยาย ข้อความเชิงเปรียบเทียบ ข้อความเชิงจำแนกประเภท ข้อความแบบลำดับเหตุการณ์ หรือข้อความแก้ปัญหาโดยอาศัยเหตุผล เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจตรงกับสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย เป็นการใช้แนวคิดหลักคือการอ่านจากต้นแบบ และเสริมด้วยเทคนิคแผนภูมิความหมาย โดยแนวคิดหลักจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกบทอ่านได้อย่างรวดเร็วจากต้นแบบที่ผู้เรียนได้เลือก และฝึกใช้กลวิธีการอ่านต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจในบทอ่าน โดยอาศัยแผนภูมิความหมายประเภทต่าง ๆ ให้ที่สอดคล้องกับบทอ่าน โดยนักวิชาการได้ใช้แนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย โดยในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย 5 ขั้นตอน (Setthaphong, & Ekwanang, 2019) ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 สร้างต้นแบบ หมายถึง ขั้นแรกผู้สอนทำหน้าที่เป็นต้นแบบอธิบายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประเภทของงานเขียน และแนะนำกลวิธีการอ่านให้ผู้เรียนสังเกตและเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของงานเขียน วิธีการแก้ปัญหาในการอ่าน ต่อมาผู้สอนคัดเลือกต้นแบบที่เป็นเพื่อน ผู้เชี่ยวชาญ หรือสื่อการเรียนการสอน โดยกำหนดต้นแบบในรูปแบบเดียวต่อหนึ่งบทอ่าน จากเกณฑ์การคัดเลือกต้นแบบ ดังนี้ 1) ต้นแบบที่เป็นเพื่อนหรือผู้เรียน ผู้สอนจะคัดเลือกมาจากการสังเกตผู้เรียนฝึกปฏิบัติผู้สอนพิจารณาว่าผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาหรือไม่ และมีวิธีการแก้ปัญหในการอ่านอย่างไร จากนั้นผู้สอนเลือกผู้เรียนที่ใช้กลวิธีที่มีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์บทอ่านได้ครบทุกประเด็น มาเป็นต้นแบบในการฝึกอ่านรอบที่สอง 2) ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่สอน สามารถแนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนและสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนได้ มีเทคนิคกลวิธีในการเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน เป็นผู้มีทักษะในการสื่อสารสามารถนำเสนออภิปรายได้ 3) สื่อการเรียนการสอนที่สามารถอธิบายและสาธิตการใช้กลวิธีที่มีความสอดคล้องกับบทอ่านได้

ขั้นที่ 2 การเรียนรู้จากต้นแบบ หมายถึง ต้นแบบทำหน้าที่แนะนำกลวิธีการอ่านให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ สังเกตและเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของงานเขียน วิธีการแก้ปัญหาในการอ่าน ซึ่งผู้เรียนจะได้เชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิมเกี่ยวกับบทอ่านและอธิบายสิ่งที่ได้เรียนรู้โดยมีต้นแบบคอยชี้แนะและเสริมต่อการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การใช้กลวิธีการอ่าน หมายถึง ผู้เรียนนำกลวิธีการอ่านของต้นแบบมาฝึกอ่านและใช้แก้ปัญหาในการอ่าน โดยผู้เรียนเลือกใช้กลวิธีในการอ่านที่เหมาะสมวิเคราะห์เนื้อเรื่อง กลวิธีการนำเสนอ สำนวนภาษา และฝึกการตีความ คำศัพท์ สำนวน ข้อความสำคัญ และสาระสำคัญในบทความ โดยมีต้นแบบหรือผู้สอนคอยให้คำแนะนำและเสริมต่อการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 การระบุและขยายความรู้จากการอ่านร่วมกับแผนภูมิความหมาย หมายถึง ผู้เรียนแต่ละคนเลือกคำศัพท์สำนวน ข้อความสำคัญ และสาระสำคัญ ในบทอ่านและเขียนลงในกระดาษเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์จากประสบการณ์เดิมและการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมในรูปแบบแผนภูมิความหมาย และแผนภูมิความหมายมีทั้งหมด 6 แผนภูมิ ผู้เรียนจะต้องใช้ให้สอดคล้องกับบทอ่าน ซึ่งบทอ่านจะมีหลากหลายประเภทอาจมีบทความที่มีเนื้อหาขัดแย้ง เป็นเหตุเป็นผลหรือลำดับเหตุการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนรู้ถึงตรรกะของผู้เขียน ความหมายของคำที่แฝงนัย และทราบถึงจุดมุ่งหมายในการเขียน จากนั้นเขียนสรุปแนวคิดหลักที่ได้จากการอ่านแล้วหาข้อมูลมาสนับสนุนรายละเอียด เพื่อทำความเข้าใจข้อมูลในบทอ่าน โดยมีผู้สอนคอยให้คำชี้แนะและตอบข้อซักถามของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแผนภูมิความหมาย หมายถึง ผู้เรียนตรวจสอบความถูกต้องและแลกเปลี่ยนความถูกต้องและแลกเปลี่ยนเรียนรู้สาระสำคัญที่ได้จากการอ่านในแผนภูมิความหมายและนำมาทบทวนแผนภูมิการอ่านของตนเอง จากนั้นนำเสนอต่อชั้นเรียนและร่วมกันอภิปรายเพื่อประเมินผลการอ่านและสรุปผลการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนตรวจพิจารณาให้คำแนะนำและเสริมต่อการเรียนรู้

สภาพการจัดการเรียนรู้

สภาพการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดสภาพแวดล้อมในชั้น เรียนทั้งในเชิงกายภาพและจิตวิทยาให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งออกเป็นสองด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพและด้านจิตวิทยา ดังนี้

1. ด้านกายภาพ การจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ของผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อบรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมของผู้เรียน (Wannarka, & Ruhl, 2008) การเลือกใช้รูปแบบการจัดโต๊ะควรพิจารณาตามลักษณะกิจกรรมการเรียน การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และพื้นที่ของห้อง (Brooks, 2012) ในการศึกษานี้จะกล่าวถึง 3 รูปแบบ ได้แก่

1.1 แบบดั้งเดิมและโรงภาพยนตร์ (traditional / theatre style) การจัดโต๊ะแบบดั้งเดิมมักเรียงโต๊ะหรือเก้าอี้เป็นแถวตรงทั้งหมดหันหน้าไปทางครู คล้ายการจัดที่นั่งในโรงภาพยนตร์ ซึ่งรูปแบบนี้ช่วยให้ครูควบคุมระเบียบได้ง่าย และเหมาะสำหรับการบรรยายหรือการสอบที่ไม่ต้องการปฏิสัมพันธ์มาก (Fisher, 2005)

1.2 แบบโต๊ะประชุม (boardroom style) เป็นการจัดโต๊ะให้เป็นโต๊ะยาวหรือโต๊ะใหญ่กลางห้อง มีเก้าอี้ล้อมรอบ คล้ายห้องประชุม รูปแบบนี้เหมาะสำหรับการทำโครงการ การประชุมกลุ่ม และการนำเสนอผลงาน เพราะส่งเสริมการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Woolner et al., 2007)

1.3 แบบครึ่งวงกลม (semi-circle style) การจัดโต๊ะหรือเก้าอี้เป็นรูปครึ่งวงกลม โดยหันเข้าหาครูหรือพื้นที่สอน ทำให้ผู้เรียนทุกคนมองเห็นครูและเพื่อนร่วมชั้นได้ชัดเจน ส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นกันเองและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม (Brooks, 2012)

2. ด้านจิตวิทยา การจัดบรรยายทางจิตวิทยา หรือทางด้านจิตใจ จะช่วยสร้างความรู้สึกรักให้ผู้เรียนเกิดความสุขใจในการเรียน ปราศจากความกลัวและวิตกกังวล มีบรรยากาศของการสร้างสรรค์เร้าความสนใจให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความสุข ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกเช่นนี้ได้ขึ้นอยู่กับ “ครู” เป็นสำคัญ ในข้อเหล่านี้ (Office of the Private Education Commission, 1988) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ “ต้นแบบ” ทำหน้าที่เสมือนกับ “ครู” จึงศึกษาความรู้สึกของผู้เรียนทั่วไปที่มีต่อผู้เรียนที่เป็นต้นแบบ ดังนี้

2.1 บุคลิกภาพของต้นแบบ สภาพบรรยากาศของห้องเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกของต้นแบบ ต้นแบบที่มีบุคลิกภาพดี เช่น การแต่งกาย การยืน การเดิน ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การแสดงออกทางสีหน้า แววตา ฯลฯ เหมาะสมกับการเป็นต้นแบบจะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดี บุคลิกภาพของครูมีผลต่อความรู้ของผู้เรียน

2.2 พฤติกรรมการสอนของต้นแบบ พฤติกรรมการสอนของต้นแบบมีบทบาทในการสร้างความรู้สึที่ดีให้แก่ผู้เรียน เช่นเดียวกับบุคลิกภาพของต้นแบบ ในการสอนต้นแบบต้องใช้เทคนิคและทักษะการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนและบทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติ และทักษะตามที่หลักสูตรกำหนด (Thongjeen, 2015)

2.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างต้นแบบกับผู้เรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างต้นแบบกับผู้เรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึงทั้งต้นแบบและผู้เรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ต้นแบบเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม ต้นแบบให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีอิสระ และมีความสบายใจในการทำกิจกรรมบรรยากาศภายในห้องเรียนก็จะไม่ตึงเครียด เป็นบรรยากาศที่รื่นรมย์ น่าเรียน ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี (Uporamai, 1980)

โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาสภาพการจัดการเรียนเรียนรู้ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ประกอบด้วย การจัดโต๊ะและเก้าอี้ และด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย 1) บุคลิกภาพของต้นแบบ 2) พฤติกรรมของต้นแบบ 3) ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน และศึกษาประเด็นเพิ่มเติมได้แก่ 4) ความร่วมมือ/กระตือรือร้นของผู้เรียน 5) พฤติกรรมการแสดงออกทางความคิดของผู้เรียน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดัง (Figure 1)

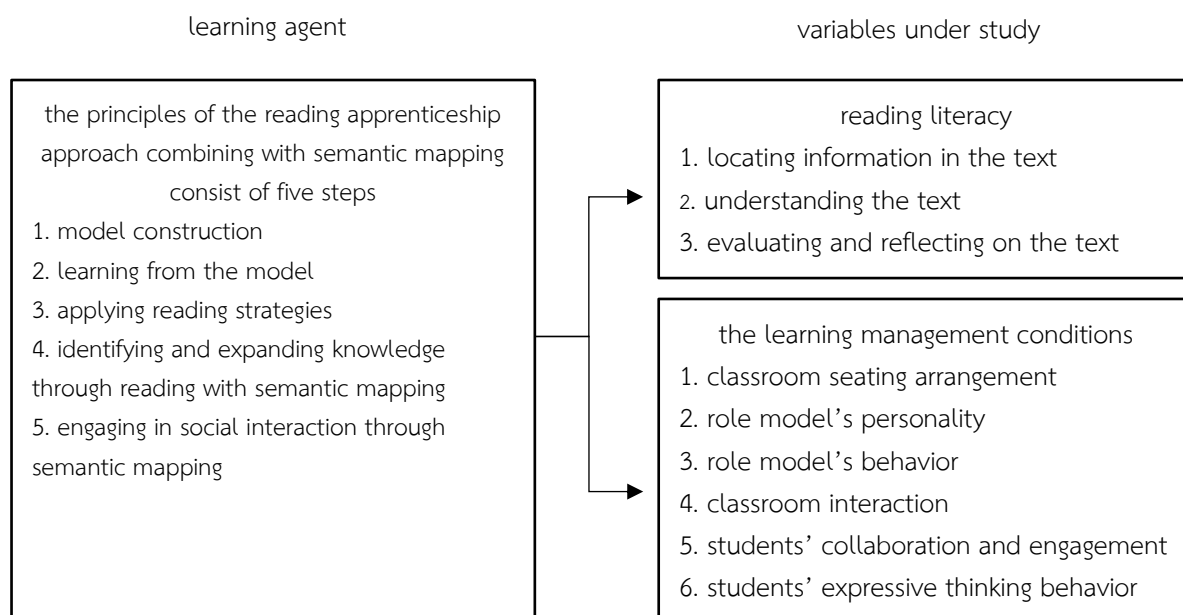

Figure 1 Conceptual framework.

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 11 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 300 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/11 โรงเรียนสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 32 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling)

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/11 โรงเรียนสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 8 คน โดยกลุ่มสัมภาษณ์แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม 1) กลุ่มสัมภาษณ์ผู้เรียนที่เป็นต้นแบบ จำนวน 3 คน คัดเลือกมาจากผู้เรียนที่ได้คะแนนสูงสุดในบทอ่านแรก 3 อันดับแรก 2) กลุ่มสัมภาษณ์ผู้เรียนทั่วไป จำนวน 5 คน คัดเลือกมาจากผู้เรียนที่ได้คะแนนสูงสุดในบทอ่านสอง 5 อันดับแรก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย โดยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ท่องโลกแห่งภาษา ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบ ร่วมกับแผนภูมิความหมาย โดยแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ มีจำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง และแผนเตรียมความพร้อม 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 13 ชั่วโมง ดังนี้

แผนเตรียมความพร้อม แผนภูมิแห่งความทรงจำ	จำนวน 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ยุคสมัยแห่ง AI (บอกเล่าอธิบายเหตุผล)	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 โกลบ้าน EP 1 (พรรณนา)	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 คำถามสุดจึ้งจากพอดแคสต์ (การบรรยาย)	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 แจกวิธีเอาตัวรอด (คำแนะนำ)	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 พุทธกับวิทยาศาสตร์ (การโต้แย้ง)	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 พิชิตอาชีพในฝัน (การติดต่อสัมพันธ์)	จำนวน 2 ชั่วโมง

หาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมพบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 อยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.2.1 แบบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน สร้างแบบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ส่วนที่ 1 แบบเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ และส่วนที่ 2 แบบเขียนตอบจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบสถานการณ์ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบตามแนวการประเมินด้านการอ่าน สอดคล้องกับบริบทการอ่านของ PISA 2018 ไว้ 4 บริบท ได้แก่ สาธารณะ การงานอาชีพ การศึกษา ส่วนตัว หาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือค่า IOC (index of item-objective congruence) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และนำไปทดสอบใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/7 จำนวน 32 คน พบว่า ส่วนที่ 1 แบบเลือกตอบ มีค่าความยากง่าย (p) คือ 0.25-0.66 และค่าอำนาจจำแนก (r) คือ 0.25-0.56 และส่วนที่ 2 แบบเขียนตอบ มีค่าความยากง่าย (p) คือ 0.50-0.69 และค่าอำนาจจำแนก (r) คือ 0.28-0.63 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (reliability) โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94

2.2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-สกุลของผู้ถูกสัมภาษณ์ วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 ประเด็นข้อคำถาม ได้แก่ การจัดโต๊ะและเก้าอี้ บุคลิกภาพของต้นแบบ พฤติกรรมของต้นแบบ ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ความร่วมมือ/กระตือรือร้นของผู้เรียน และพฤติกรรมการแสดงออกทางความคิดของผู้เรียนหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ หรือค่า IOC มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูลผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว วัดก่อน-หลังการทดลอง (one group pretest - posttest design) โดยผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นดำเนินการทดลองกับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบ ร่วมกับแผนภูมิความหมาย หน่วยการเรียนรู้ ท้องโลกแห่งภาษา จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง และแผนเตรียมความพร้อม 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 13 ชั่วโมง เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ด้วยแบบทดสอบฉบับเดิมก่อนการจัดการเรียนรู้ และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านการอ่านก่อนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบที่ใช้สำหรับการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มสองกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for dependent) และเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดรู้ด้านการอ่านกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบที่ใช้สำหรับการทดสอบค่าเฉลี่ยของตัวอย่างหนึ่งกลุ่มเทียบกับเกณฑ์ (one sample t-test) และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) นำมาสร้างข้อสรุปและนำเสนอโดยการบรรยายเนื้อหาแบบพรรณนาวิเคราะห์เป็นความเรียง

ผลการศึกษา

1. ผลการเปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายก่อนและหลังเรียน

Table 1 Compare the reading literacy of Grade 8 students before and after instruction based on reading apprenticeship approach combined with semantic mapping.

test	n	maximum score	$\bar{X}$	S.D.	t	P
pre-test	32	30	12.91	4.46	17.221*	.000
post-test	32	30	22.50	3.54		

* $p < 0.05$

จาก (Table 1) พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายก่อนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

Table 2 Compare the post-instruction reading literacy of the students with the 70% criterions.

situation	n	maximum score	70 percent score	$\bar{x}$	percentage (%)	S.D.	t	p
aspect 1: identifying the location of information in the text	32	10	7	7.56	75.60	1.66	1.91*	0.032
aspect 2: comprehending the content of the text	32	10	7	7.28	72.80	1.28	1.25	0.111
aspect 3: evaluating and reflecting on the text	32	10	7	7.66	76.60	1.60	2.32*	0.013
post-test	32	30	21	22.50	75.00	3.54	2.35*	0.012

* $p < 0.05$

จาก (Table 2) ผลการเปรียบฉลาดรู้ด้านการอ่าน ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยวิเคราะห์จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 1 การรู้ตำแหน่งข้อสนเทศในบทอ่าน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านที่ 2 การมีความเข้าใจในบทอ่าน ผลทดสอบความฉลาดรู้หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 7.28 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 แต่ไม่แตกต่างทางสถิติ ($p > 0.05$) จึงสรุปได้ว่า หลังเรียนไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ด้านที่ 3 การประเมินและสะท้อนความคิดเห็นต่อบทอ่าน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สภาพการจัดการเรียนรู้ ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย ผ่านการสัมภาษณ์ทั้งผู้เรียนที่ต้นแบบและผู้เรียนทั่วไป ดังนี้

3.1 การจัดโต๊ะและเก้าอี้ในลักษณะรูปแบบ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) แบบดั้งเดิมและโรงภาพยนตร์ 2) แบบโต๊ะประชุม 3) แบบครึ่งวงกลม จากการเก็บข้อมูล พบว่า ผู้เรียนจาก 3 ใน 5 คน คิดว่าการจัดโต๊ะรูปแบบที่ 2) แบบโต๊ะประชุม สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนได้ดีที่สุด

3.2 บุคลิกภาพของต้นแบบ ผู้เรียนทั้ง 5 คนที่ได้รับการสัมภาษณ์ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นแบบที่มีบุคลิกภาพแบบใดที่ผู้เรียนชื่นชอบและต้องการมากที่สุด พบว่า ต้นแบบสามารถอธิบายให้เข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน และสามารถนำวิธีการหาคำตอบมาใช้กับใบกิจกรรมได้ มีบุคลิกภาพที่ดี มีความเป็นกันเอง ไม่ซัดสีหน้า หรือใช้น้ำเสียงดังด้วยท่าทางที่ไม่พอใจ มีความอดทนต่อผู้อื่น

3.3 พฤติกรรมของต้นแบบ ต้นแบบมีเทคนิควิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ดังนี้ 1) วิธีอ่านคร่าว อ่านซ้ำ สรุป ขยายความ และคาดเดา 2) วิธีตั้งคำถาม อ่านคร่าว สรุป และขยายความ 3) วิธีการคิดตั้ง เพื่อตั้งคำถาม อ่านคร่าว สรุป และขยายความ

3.4 ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ผู้เรียนที่เป็นต้นแบบมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนคนอื่น ๆ มีการสื่อสารที่เข้าใจกัน ผู้เรียนกล้าที่จะถามเรื่องที่ตนสงสัยมากขึ้น หัวข้อในการสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ต้นแบบและผู้เรียนต้องหาคำตอบมากกว่าการคุยกันเรื่องอื่น ๆ

3.5 ความร่วมมือและกระตือรือร้นของผู้เรียน ต้นแบบที่ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลไว้ว่าเพื่อนที่เป็นผู้เรียนด้วยกัน ส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือมากกว่าการเรียนรู้แบบเดิม

3.6 พฤติกรรมการแสดงออกทางความคิดของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนอ่านจากต้นแบบ ต้นแบบที่ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า รู้สึกภูมิใจที่ตนได้เป็นต้นแบบให้แก่เพื่อน ๆ ตนไม่เคยแนะนำวิธีการทำให้เพื่อน เพื่อนจึงไม่รู้วิธีการทำ แต่การสอนอ่านจากต้นแบบทำให้เพื่อนรู้วิธีการทำ และนำไปปรับใช้ได้เอง

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายก่อนและหลังเรียน พบว่า ผลความฉลาดรู้ด้านการอ่านหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความสามารถด้านความฉลาดรู้ในการอ่านของผู้เรียน โดยเฉพาะในด้านการเข้าใจบทอ่าน การวิเคราะห์เนื้อหา และการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบ ทั้งนี้ แผนภูมิความหมายทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระเบียบความคิด เชื่อมโยงแนวคิดหลักและแนวคิดรอง ตลอดจนแยกแยะประเด็นสำคัญของบทอ่านได้อย่างชัดเจน แม้ว่าผู้เรียนบางส่วนจะยังมีความสับสนในการเลือกใช้ประเภทของแผนภูมิความหมาย ผู้วิจัยจึงกำหนดแผนภูมิที่เหมาะสมกับบทอ่าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และบริหารจัดการเวลาในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยแผนภูมิที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ แผนภูมิคลัสเตอร์ แผนภูมิใยแมงมุม แผนภูมิผังความคิด แผนภูมิกำปลา และแผนภูมิเปรียบเทียบ แต่ละประเภทช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดในมิติที่แตกต่างกัน และเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงลึก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nanta (2020) พบว่า การใช้กิจกรรมผังความสัมพันธ์ทางความหมายช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่าน การเขียน และความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยเฉพาะความสามารถในการอ่านที่เพิ่มขึ้นจากระดับไม่ผ่านเป็นระดับคุณภาพดี และงานวิจัยของ Sinsanguan (2022) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้แผนภูมิความหมายมีคะแนนวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สะท้อนว่าแผนภูมิความหมายมีส่วนช่วยในการส่งเสริมทักษะการจับใจความ วิเคราะห์ความ และสรุปสาระสำคัญจากบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนเสร็จสิ้นแล้ว ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะมีบทอ่านทั้งหมด 2 บทอ่าน มีความคล้ายคลึงกัน โดยบทอ่านแรกจะเป็นการคัดเลือกต้นแบบจากผู้เรียนที่สามารถตอบคำถามได้จากบทอ่านได้คะแนนสูงสุด

ตามเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (rubric) ในลักษณะ “rubric เชิงพรรณนา” (descriptive rubric) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ชัดเจนว่าคำตอบแบบใด ได้คะแนนเต็ม ได้คะแนนบางส่วน หรือไม่ได้คะแนน ส่วนประเภทของ rubric ที่ใช้ ได้แก่ analytic rubric เนื่องจากแยกประเมินเป็นข้อ ๆ และมีคำอธิบายชัดเจนในแต่ละระดับคะแนน และ criterion-referenced rubric เน้นการประเมินจากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ล่วงหน้ามากกว่าการเปรียบเทียบกับผู้อื่น (Office of the Education Council, 2008) จากนั้นผู้เรียนที่เป็นต้นแบบชักชวนการถ่ายทอดวิธีการหาคำตอบจากบทอ่านแรกกับครูผู้สอน ก่อนที่ถ่ายทอดให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ โดยวิธีอ่านแบบคร่าวตั้งคำถาม การคิดตั้ง อ่านซ้ำ สรุป ขยายความ และคาดเดา ซึ่งมีวิธีการที่แตกต่างกัน จากนั้นผู้เรียนคนอื่น ๆ จะใช้วิธีการดังกล่าวเพื่อใช้อ่านในบทอ่านสองเพื่อหาคำตอบ ความจำเป็นที่จะต้องมีบทอ่านสองของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาการลอกเลียนแบบ จากนั้นจะระบุและขยายความรู้โดยใช้แผนภูมิความหมาย และผู้เรียนตรวจสอบความถูกต้องและแลกเปลี่ยนความถูกต้องและแลกเปลี่ยนเรียนรู้สาระสำคัญที่ได้จากการอ่านในแผนภูมิความหมายและนำมาทบทวนแผนภูมิการอ่านของตนเอง จากนั้นนำเสนอต่อชั้นเรียนและร่วมกันอภิปรายเพื่อประเมินผลการอ่านและสรุปผลการเรียนรู้ นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมประเภทของบทอ่าน 6 ประเภท ตัวอย่างเช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ยุคสมัยแห่ง AI ประเภทของบทอ่าน บอกเล่าอธิบายเหตุผล แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 โกลบ้าน EP 1 ประเภทของบทอ่าน พรรณนา เป็นต้น เมื่อผู้เรียนได้ฝึกการอ่านจากการเป็นต้นแบบและฝึกจากผู้เรียนที่เป็นต้นแบบอย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้ด้านการอ่านสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Setthaphong, & Ekwanang (2019) ได้วิจัยและพัฒนาความสามารถในการรู้เรื่องการอ่านตามแนวทางการสอบแบบ PISA โดยใช้แนวทางการอ่านจากต้นแบบของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการรู้เรื่องการอ่านในภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ยังส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในแง่ของความเข้าใจ การวิเคราะห์ และการสื่อความ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lowery (2010) พบว่ากลุ่มผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิด “การอ่านจากต้นแบบ” มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านมากกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม แม้คะแนนการอ่านเพื่อความเข้าใจจะไม่แตกต่างทางสถิติ แต่การที่ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านย่อมเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการอ่านในระยะยาว

2. ผลการเปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ผลความฉลาดรู้ด้านการอ่านหลังการจัดการเรียนรู้นสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 แบบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านได้นำแนวทางของการแบบทดสอบของ PISA มาใช้ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านประกอบไปด้วย 5 สถานการณ์ครอบคลุมทั้ง 4 บริบท ได้แก่ สาธารณะ การงานอาชีพ การศึกษา และส่วนตัว และตั้งคำถามจากสถานการณ์ดังกล่าวตามกรอบการประเมินด้านการอ่านของ PISA ได้แก่ 1) การรู้ตำแหน่งข้อสนเทศในบทอ่าน มีรูปแบบการออกข้อสอบ แบบเลือกตอบ หรือ แบบเชิงซ้อน จำนวนสถานการณ์ละ 2 ข้อ 2) การมีความเข้าใจในบทอ่าน มีรูปแบบการออกข้อสอบ แบบการเขียนคำตอบแบบปิด จำนวนสถานการณ์ละ 1 ข้อ และ 3) การประเมินและสะท้อนความคิดเห็นต่อบท มีรูปแบบการออกข้อสอบ แบบคำถามสร้างคำตอบแบบอิสระหรือแบบเปิด จำนวนสถานการณ์ละ 1 ข้อ ผลพบว่า ความฉลาดรู้ด้านการอ่านทั้ง 3 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 แต่เมื่อวิเคราะห์โดยละเอียดแล้ว ด้านที่ 2 การมีความเข้าใจในบทอ่าน เมื่อคำนวณค่าสถิติ p มากกว่า .05 จึงสรุปได้ว่าหลังเรียนไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เนื่องจากด้านที่ 2 การมีความเข้าใจในบทอ่าน คะแนนเฉลี่ยด้านนี้จะอยู่เป็นอันดับ 3 น้อยที่สุด และคะแนนหลังเรียนไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบเขียนตอบแบบปิด ลักษณะของคำถามจะถามความเข้าใจของผู้เรียนที่มีต่อบทอ่านบางข้อจะมีคำถามว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ จากนั้นผู้เรียนจะ

ตอบแบบสั้น ๆ ตามเนื้อหาที่อยู่ในบทอ่าน ผู้เรียนส่วนใหญ่จะไม่ตอบว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ แต่ให้เหตุผลเพียงอย่างเดียว ทำให้ผู้เรียนได้คะแนนน้อยในด้านนี้ นอกจากนี้ผู้เรียนมักจะตอบนอกเหนือจากบทอ่านพร้อมแสดงความคิดเห็นส่วนตัว จึงไม่ตรงกับลักษณะของข้อคำถามด้านนี้ และจากผลวิจัยพบว่า คะแนนด้านที่ 3 การประเมินและสะท้อนความคิดเห็นต่อบทอ่านได้คะแนนมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถสะท้อนความคิดเห็นต่อบทอ่านได้เป็นอย่างดี และด้วยลักษณะคำตอบเป็นแบบอิสระ ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างคำตอบได้ตามความคิดเห็นของผู้เรียน อีกทั้งการเฉลยคำตอบยังครอบคลุมคำตอบของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้คะแนนเฉลี่ยในด้านนี้มากที่สุด อีกทั้งการทำใบกิจกรรมยังมีลักษณะแบบเดียวกันกับแบบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอทำให้ผลความสามารถด้านความฉลาดรู้ด้านการอ่านสูงขึ้น สอดคล้องกับแบบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ดังนั้น แสดงให้เห็นแล้วว่าทั้งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมายและแบบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้ด้านการอ่าน สอดคล้องงานวิจัยของ Setthaphong (2016) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีผังสัมพันธ์ของความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ในภาพรวมสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิความหมาย

3.1 การจัดโต๊ะและเก้าอี้ในลักษณะ “แบบโต๊ะประชุม” ได้รับการยอมรับว่าเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) ที่เน้นว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

3.2 บุคลิกภาพของผู้เรียนต้นแบบ ผู้เรียนต้นแบบที่ได้รับการคัดเลือกมีบุคลิกภาพที่เป็นมิตร ยิ้มแย้ม และเข้าถึงง่าย ลักษณะเช่นนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการถ่ายทอดความรู้และช่วยเหลือผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1986) ที่กล่าวว่า บุคลิกภาพของต้นแบบมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้สังเกต หากต้นแบบมีความเป็นมิตรและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phanchamnan (2024) ได้ศึกษาจิตวิทยาบุคลิกภาพสำหรับผู้ผู้นำ พบว่า ผู้นำที่มีบุคลิกภาพที่ดี คือเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการบริหารและนำทีมไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพ การสร้างบรรยากาศทำงานที่ดี การสร้างความเข้าใจ สร้างความเชื่อมั่นในทีม มีการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ เกิดการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ดังนั้น หากต้นแบบมีความเป็นผู้นำลักษณะดังกล่าวจะทำให้เกิดความเชื่อใจและเชื่อมั่นจากผู้เรียนทั่วไปคนอื่น ๆ

3.3 พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนต้นแบบ ผู้เรียนต้นแบบที่ได้รับการคัดเลือกแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้กลยุทธ์การอ่านและการคิดหลากหลายรูปแบบ สะท้อนถึงกระบวนการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมายและเป็นระบบ

3.4 ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ผู้เรียนต้นแบบให้คำแนะนำแก่เพื่อน ๆ อย่างเป็นกันเอง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และเปิดโอกาสให้เพื่อนซักถามเพิ่มเติมโดยไม่รู้สึกเกรงใจหรือลำบาใจ การสนทนาในห้องเรียนไม่ได้จำกัดเพียงแค่การตอบคำถามที่มีคำตอบตายตัว แต่ยังรวมถึงการตั้งคำถามเพื่อร่วมกันแสวงหาคำตอบ ช่วยกระตุ้นกระบวนการคิดขั้นสูง นอกจากนี้ ผู้เรียนต้นแบบยังแสดงพฤติกรรมที่แฝงไปด้วยความอดทนในการฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีน้ำเสียงและท่าทางที่เป็นมิตร ช่วยลดระยะห่างทางความรู้สึกระหว่างผู้เรียนและทำให้เกิดบรรยากาศของ “ความไว้วางใจ” (trust) ในห้องเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) ที่เน้นว่าการเรียนรู้เป็นผลลัพธ์ของปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะการมีผู้ชี้แนะ เช่น ผู้เรียนต้นแบบที่ช่วยให้ผู้เรียนคนอื่นสามารถขยับจากระดับศักยภาพเดิมไปสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์และการร่วมมือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pansuppsawat, &

Songserm (2024) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่าน พบว่า ความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และนักศึกษามีความพยายาม กระตือรือร้น และเพลิดเพลินในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีเป้าหมายในการ พัฒนานตนเองและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน

3.5 ความร่วมมือและความกระตือรือร้นของผู้เรียน พบว่า ทั้งผู้เรียนทั่วไปและผู้เรียนต้นแบบต่างให้ข้อมูล สอดคล้องกันว่าเพื่อนร่วมชั้นส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่า การจัดการเรียนรู้ในลักษณะเดิมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ลักษณะของความร่วมมือที่พบได้แก่ การแบ่งปันความคิดเห็น การช่วยกันค้นคว้าหาคำตอบ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การอ่าน รวมทั้งการตั้งคำถามหรือขยายความร่วมมือกันในกลุ่ม

3.6 พฤติกรรมการแสดงออกทางความคิดของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้โดยมีต้นแบบเป็นผู้นำส่งผลให้ผู้เรียน กล้าแสดงออกมากขึ้น เนื่องจากสะท้อนถึงการลดช่องว่างระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และเอื้อต่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ยังแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนต้นแบบสามารถมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเพื่อนได้จริง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khanamkaew (2019) ได้ศึกษาความต้องการด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการส่งเสริมสื่อสนับสนุนการเรียนของนักศึกษานัดซ้าย พบว่า ความต้องการด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนและการส่งเสริมสื่อสนับสนุนการเรียนของนักศึกษานัดซ้าย ได้แก่ ด้านการจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ ด้านการจัดสภาพห้องเรียน ต้องให้ถูกสุขลักษณะ ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน ด้านพฤติกรรมการสอนของผู้สอน และด้านปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการจัดการเรียนรู้ ภายในห้องเรียน

สรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบร่วมกับแผนภูมิ ความหมายที่มีต่อความฉลาดรู้ด้านการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบวัดที่อิงแนวทางการประเมิน ของ PISA ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ การรู้ตำแหน่งข้อสนเทศ การเข้าใจบทอ่าน และการประเมินและสะท้อน ความคิดเห็นต่อบทอ่าน จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการอ่านหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยเฉพาะด้านการประเมินและสะท้อนความคิดเห็นต่อบทอ่าน ผู้เรียนสามารถ สร้างคำตอบได้อย่างอิสระและมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง ในส่วนของแผนภูมิความหมาย เช่น แผนภูมิคลัสเตอร์ ไยแมงมุม ผังความคิด ก้างปลา และเปรียบเทียบ มีบทบาทสำคัญในการช่วยผู้เรียนจัดระเบียบความคิด เชื่อมโยงแนวคิด หลักและรอง และสังเคราะห์ข้อมูลจากบทอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ต้นแบบในการอ่าน โดยคัดเลือกผู้เรียนที่มี ผลการตอบคำถามจากบทอ่านได้ดีมาเป็นต้นแบบ ถ่ายทอดวิธีการอ่านให้แก่เพื่อนร่วมชั้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนา การด้านการอ่านอย่างต่อเนื่อง และแบบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านที่ใช้ในการวิจัยมีความครอบคลุมทั้ง 4 บริบท (สาธารณะ การงานอาชีพ การศึกษา และส่วนตัว) และมีรูปแบบคำถามหลากหลาย ทั้งแบบเลือกตอบ แบบเขียนตอบ แบบปิด และแบบเปิด

ทั้งนี้ ผู้สอนสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลการประเมินระดับ นานาชาติ (PISA) ด้านการอ่านได้อย่างเหมาะสม ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ การเลือกบทอ่านที่มีความยาวเหมาะสมเพื่อให้ต้นแบบสามารถอธิบายเนื้อหาได้อย่างทั่วถึง การจัดสรรเวลาอย่างรอบคอบในขั้นการสร้าง แผนภูมิความหมาย โดยอาจใช้เทคโนโลยี เช่น Canva แทนการใช้กระดาน รวมถึงการปรับคำถามในบทสัมภาษณ์ให้ เข้าใจง่าย การจำกัดประเภทของแผนภูมิความหมายให้ชัดเจนและเหมาะสมกับเนื้อหา ตลอดจนการเก็บข้อมูลกลวิธี การอ่านของผู้เรียนในลักษณะสถิติสำหรับการวิจัยในอนาคต ควรศึกษาความคล่องของการอ่านเป็นกระบวนการที่สื่

ของความฉลาดรู้ด้านการอ่าน และควรศึกษาการพัฒนาความฉลาดรู้ทั้ง 4 ด้านร่วมกับเทคนิคการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างรอบด้านและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.
- Brooks, D. C. (2012). Space and consequences: The impact of different formal learning spaces on instructor and student behavior. *Journal of Learning Spaces*, 1(2), 1-12.
- Fisher, K. (2005). *Linking pedagogy and space: Proposed planning principles*. Department of Education and Training, Victoria. <https://www.education.vic.gov.au/Documents/school/principals/infrastructure/pedagogyspace.pdf>
- Heimlich, J. E., & Pittelman, S. D. (1986). *Semantic mapping: Classroom applications*. International Reading Association.
- Kaewkangwan, S. (2002). *Thai language learning through semantic mapping*. Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Khanamkaew, D. (2019). Need of left-handed students about management the classroom atmosphere and supporting the study media: Case study of major community development in Faculty of Humanities and Social Sciences of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. *Journal of Educational Innovation and Research*, 3(2), 79-98. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/247302/166807> (in Thai)
- Lowery, D. C. (2010). *A comparison of the effects of instruction using traditional methods to instruction using reading apprenticeship* [Doctoral dissertation, Mississippi State University]. ProQuest Dissertations Publishing. <https://www.proquest.com/docview/123456789>
- Mehdian, N. (2009). Teacher's role in the reading apprenticeship framework: Aid by the side or sage by the stage. *English Language Teaching*, 2(1), 3-12.
- Ministry of Education. (2008). *Indicators and core curriculum of basic education in the Thai language learning area according to the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. Cooperative League of Thailand Press. (in Thai)
- Nanta, C. (2020). The use of semantic mapping activities to enhance reading, writing, and vocabulary skills of Mathayomsuksa 1 students. *Yala Rajabhat University Journal*, 15(2), 118-190. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ryru_human/article/view/243815/165756 (in Thai)
- National Economic and Social Development Council. (2022). *The 13th National Economic and Social Development Plan (2023–2027)*. National Economic and Social Development Council. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission, & Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2024). *Reading literacy development set, Book 1: Handbook for using the reading literacy development set*. Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. <https://d2ieq.ipst.ac.th/#docs> (in Thai)
- Office of the Education Council. (2008). *The development of a national educational standard and learning evaluation criteria*. Office of the Education Council, Ministry of Education. (in Thai)
- Office of the Private Education Commission. (1988). *Self-training manual*. Srimuang Printing. (in Thai)
- Pansuppsawat, T., & Songserm, U. (2024). The development of an English interactive approach and collaborative learning instructional model to enhance reading comprehension ability. *Silpakorn University e-Journal (Social Sciences, Humanities, and Arts)*, 44(2), 12-25. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sujthai/article/view/260565/182004> (in Thai)
- Phanchamnan, A. (2024). Personality psychology for the leader. *Journal of MCU Humanities Review*, 10(1), 385-400. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/human/article/view/274567/183675> (in Thai)
- Schoenbach, R., Greenleaf, C., & Murphy, L. (2012). *Reading for understanding: How reading apprenticeship improves disciplinary learning in secondary and college classrooms*. Jossey-Bass.

- Sinsanguan, S. (2022). The development of English reading comprehension using semantic mapping and cooperative learning for eleventh grade students. *Academic Journal of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus*, 11(1), 273-283. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU/article/view/246719/169978> (in Thai)
- Sinatra, R., Stahl-Gemake, J., & Morgan, N. W. (1986). Using semantic mapping after reading to organize and write original discourse. *Journal of Reading*, 30(1), 4-13. <https://eric.ed.gov/?id=EJ339948>
- Strangman, N., Vue, G., Hall, T., & Meyer, A. (2004). *Graphic organizers and implications for universal design for learning: Curriculum enhancement report*. National Center on Accessing the General Curriculum (NCAC). <http://www.inclusion-ny.org/files/UDLGraphicOrganizers.pdf>
- Setthaphong, T. (2016). *The development of an instructional model based on the reading apprenticeship approach combined with semantic mapping strategies to enhance analytical reading ability of higher education students* [Doctoral dissertation, Chulalongkorn University]. Digital Object Identifier. <https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail/10.14457%2FCU.the.2016.373> (in Thai)
- Setthaphong, T., & Ekwanang, W. (2019). *Research and development of reading literacy based on PISA using the reading apprenticeship approach among lower secondary school student*. Thailand Research Fund. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:166522 (in Thai)
- Thongjeen, S. (2015). *Instructional design and learning management*. Bueng Kan Education Center. (in Thai)
- Uporamai, P. (1980). *Instructional system*. Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: development of higher psychological processes* (M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman, Eds.). Harvard University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvjf9vz4>
- Wannarka, R., & Ruhl, K. (2008). Seating arrangements that promote positive academic and behavioural outcomes: A review of empirical research. *Support for Learning*, 23(2), 89-93. <https://eric.ed.gov/?id=EJ796120>
- Woolner, P., Hall, E., Higgins, S., & Wall, K. (2007). Exploring the impact of the school environment on learning: A review of the literature. *International Journal of Educational Research*, 46(4), 224-240. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2007.09.006>